

denomin. *आकुलम्* und *संकुलम्*, welche man bis jetzt auch hierher gezogen hat.

कुल n. 1) *Heerde, Schwarm, Menge* (von vierfüßigen Thieren, Vögeln und Insecten) AK. 2, 3, 41. TRIK. 3, 3, 385. H. 1413. H. an. 2, 480. MED. I. 9. कुलदत्तिण KĀTJ. ÇR. 22, 11, 13. LĀTJ. 9, 4, 28. गोकुल R. 4, 40, 24. Gīt. 4, 23. मृगकुल ÇĀK. 39. ÇĀNTIÇ. 2, 15. मरुषी° R. 1, 21. कपि° 23. PĀNĀT. II, 2. पत्ति° 82, 20. चातकपत्तिणा कुले: R. 2, 3. माण्डूक° 19. शर्म° 23. कर्मिकुलचित ÇĀNTIÇ. 2, 8. अलिकुल Gīt. 1, 28. ÇIÇ. 9, 71. SĀH. D. 21, 1. Von einer Menge lebloser Dinge: अलककुलावृत्तान्नं BṛĀG. P. 9, 33. — 2) *Geschlecht, Familie, Gemeinde, Innung, Genossenschaft; Wohnstätte einer Familie, Sitz einer Gemeinde* AK. 2, 7, 1. TRIK. 3, 3, 385. H. 503. 990. an. 2, 480 (= *अन्वय* und *जनपद*). MED. I. 9 (= *गोत्र, भवन, जनपद*). पदा अस्य ब्राह्मणाः कुले वसन्ति ÇAT. Br. 2, 1, 4, 4, 4, 14. रथकारकुल एव वो वसन्ति: 13, 4, 2, 17. वैश्यकुल KĀTJ. ÇR. 4, 7, 16. ÇAT. Br. 1, 1, 2, 22. 11, 3, 3, 11. 8, 1, 3. 14, 4, 3, 22. इजानस्य कुलात् (= *गृहात्*) ÇĀNKH. ÇR. 14, 40, 18. सप्त कुलानि ब्राह्मणश्चेत्त्रीणि क्षत्रियो द्वे वैश्यः oder सर्वं ग्रामं चरेद्देतम् KAUC. 37. ब्रह्मचार्याचार्यकुलवासी KūAND. UP. 2, 23, 1. जनकस्य कुले जाता R. 1, 1, 26. 6, 23. पदेष्टे मङ्गले कुले M. 2, 34. गुरोः कुले न भिन्ने न ज्ञातिकुलबन्धुषु 184. 243. ग्रामीयकुलानां च समन्तम् 8, 254. अन्धः शत्रुकुलं गच्छेद्यः साह्यमनृतं वदेत् 93. दृशी कुलं तु भुञ्जीत विंशी पञ्च कुलानि च । ग्रामं ग्रामशताध्यन्तः सहस्राधिपतिः पुरम् ॥ 7, 119. आवृत्तानां गुरुकुलादिप्राणाम् 82. कुलगोत्रे du. 3, 109. कुलानि ज्ञातोः श्रेणीश्च गणाञ्जनपदानपि JĀGĀN. 1, 360. — MBH. 1, 703. N. 14, 21. Hip. 4, 5. VIÇV. 7, 10. DAÇ. 2, 24. R. 3, 1, 34. ÇĀK. 114. 123. 53, 21. 58, 5. 91, 13. HIT. I, 49. RAGH. 2, 75. 3, 1. 12, 25. कुलद्रुपणैरिव जनैः MṚKĀH. 83, 7. °धर्षणा PĀNĀT. 235, 9. °पतन I, 192. कुले मरुति संभूताम् M. 7, 77. कुले मुख्ये ऽपि ज्ञातस्य 10, 60. कुले संप्राप्तया पुण्ये कुले मरुति ज्ञातया R. 5, 23, 2. किं कुलेन विशालेन KĀN. 6, 7. महाकुलसमुद्रवा HIT. 7, 21. उच्चैःकुलम् ÇĀK. 92. नीचकुलोद्भवे पुवति: MṚKĀH. 83, 8. ब्राह्मणकुल die Kaste der Brahmanen BṛĀG. P. 9, 9, 43. पदातीनां कुलम् die Infanterie RĀGA-TAR. 5, 247. In verächtlichem Sinne: *Bande, Gesindel*, mit einem vorangehenden gen. sg. ein comp. bildend: चौरैस्सुकुलन्, दास्यसुकुलम् P. 6, 3, 21, Sch. Nur selten wird कुल von einer Anzahl nicht zusammengehöriger, zufällig zusammengekommener Menschen gebraucht; vgl. कुलसंनिधि. Am Ende eines adj. comp. f. आ R. 3, 33, 67. — 3) *ein edles, vornehmes Geschlecht*: कुलोद्भूत M. 7, 54. 62. 63. 141. कुलशीलोपसंपन्न N. 12, 18. कुलशीलसमन्वित (von Pferden) 19, 13. 18. कुले ज्ञातः R. 6, 100, 18. कुले जन्म PĀNĀT. V, 2. कुलप्रसूत ebend. Pr. 6. कुलान्वित I, 466. Häufig am Anf. eines comp. als Ausdruck der hohen Stellung, welche Jmd oder Etwas unter Seinesgleichen einnimmt; vgl. कुलगिरि u. s. w. — 4) *Körper* TRIK. 2, 6, 19. 3, 3, 385. H. an. MED. Vgl. कुलाय. — 5) *ein best. Stein* (s. कुलत्तिय-का) Sch. zu AK. 2, 9, 103. — Nach BHAR. zu AK. 2, 10, 5 im ÇKDr. ist कुल auch m. in der Bed. von कुलक *das Haupt einer Innung*. Als adj. in der Bed. *edel, vor Andern ausgezeichnet* werden wir das Wort unter कुलतिथि und कुलनक्षत्र gebraucht finden. — Wir leiten das Wort wie आकुल, व्याकुल u. s. w. von 3. कर् ab. — Vgl. देवकुल, महाकुल, राजकुल, स्वकुल.

कुलक (von कुल) 1) m. a) *das Haupt einer Innung* AK. 2, 10, 5 (nach

ÇKDr. soll der Text कुलिक haben und कुलक eine von BHARATA angeführte Var. sein). H. an. 3, 25 (कुलप्रधान, WILS.: *of a good family, of eminent birth*). MED. k. 69. — b) *Ameisenhaufen* H. an. MED. — c) *eine grüne Schlange* (हरितसर्प) RĀGĀN. im ÇKDr. Statt dessen hat TRIK. 2, 3, 10 नाक *Himmel*, wofür viell. नाग *Schlange* zu lesen ist. Vgl. कुलिक. — d) N. verschiedener Pflanzen: α) *eine Art Ebenholz, Diospyros tomentosa Roxb.* AK. 2, 4, 2, 19. TRIK. H. an. MED. — β) *eine andere Art Ebenholz*, = कुपीलु BHĀVAPR. im ÇKDr. — γ) = *मरुवक, शुक्तापुष्प, तिलक* RATNAM. im ÇKDr. Vgl. कुलसौरभ. — e) N. pr. eines Fürsten VP. 464, N. 21. — 2) n. a) *Menge*: उद्दिश्यमानैरामपुलककुलक adj. BṛĀG. P. 5, 7, 11. — b) *eine Gurkenart, Trichosanthes dioeca Roxb.* AK. 2, 4, 5, 20. TRIK. H. an. MED. — c) *eine Verbindung von drei und mehr Çloka*, durch welche ein und derselbe Satz durchgeht, TRIK. H. an. MED. COLEBR. Misc. Ess. II, 71. Vgl. RĀGA-TAR. t. I, p. 98, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

कुलकर (कुल + कर्) adj. subst. *ein Geschlecht gründend, Gründer eines Geschlechts, Stammvater*: कुट्टणां कुलकरम् (सेवरणम्) MBH. 1, 6562. दैक्यानां कुलकरः 3, 12654. — Vgl. कुलकर्तार.

कुलककर्टी (कुल + कर्) f. *eine Gurkenart* (s. चीनाकर्कटी) RĀGĀN. im ÇKDr.

कुलकर्तार (कुल + कर्) = कुलकर MBH. 13, 988.

कुलक्री m. *Cymbel* HĀR. 211.

कुलक्षय (कुल + क्षय) m. *Untergang des Geschlechts, der Familie* R. 1, 43, 45. PĀNĀT. II, 53.

कुलक्षया (wie eben) f. *Name einer Pflanze, Mucuna pruritus Hook.* (शूकशिम्बी), ÇABDAK. im ÇKDr.

कुलगिरि (कुल + गिरि) m. *Hauptberg*: कुलगिरिराजो मेरुः BṛĀG. P. 5, 16, 7. — Vgl. कुलपर्वत.

कुलगृह (कुल + गृह) n. *ein vornehmes Haus* R. 6, 21.

कुलगोप (कुल + गोप) m. *Hüter der Wohnstätte*: एष वै व्याघ्रः कुलगोपो यदग्निरः TS. 6, 2, 5, 5.

कुलघ्न (कुल + घ्न) adj. *das Geschlecht zu Grunde richtend* BHAG. 1, 12. f. घ्नी R. 2, 33, 6. °घ्ना MBH. 13, 2397.

कुलङ्गी falsche Form für कुलिङ्गी bei WILSON.

कुलचन्द्र (कुल + चन्द्र) m. N. pr. eines Scholiasten der KĀTANTRA-Grammatik COLEBR. Misc. Ess. II, 43.

कुलज (कुल + ज) adj. f. आ *in einem edlen Geschlecht geboren, von edler Herkunft* AK. 3, 4, 14, 84. ÇABDAK. im ÇKDr. M. 8, 179. PĀNĀT. II, 103. SĀH. D. 47, 8. von Pferden VIÇV. 3, 19. अकुलज im Gegens. zu कुलान्वित PĀNĀT. I, 466.

कुलजन (कुल + जन) m. *eine Person von edlem Geschlecht, eine angesehene, sittsame Person* MṚKĀH. 120, 4.

कुलजात (कुल + जात) adj. = कुलज R. 1, 71, 2.

कुलञ m. N. einer Pflanze, *Alpinia Galanga Sw.* (गन्धमूल); auch **कुलञ्ज** m. RĀGĀN. im ÇKDr.